

ПРЕДЛОГ

На основу члана 41а став 3. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС” бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14 и 30/18-др. закон),

Влада доноси

УРЕДБУ

О ПРОГЛАШЕЊУ ПРЕДЕЛА ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „МАЉЕН”

Члан 1.

Планина Маљен се налази у западној Србији и чини део комплекса Ваљевских планина (Медведник, Јабланик, Повлен и Маљен), које представљају завршни масиви Динарског планинског система, ставља се под заштиту и проглашава заштићеним подручјем под именом „Маљен”, као природно добро од регионалног, односно великог значаја и сврстава се у II категорију заштите, као Предео изузетних одлика (у даљем тексту: Предео изузетних одлика „Маљен”).

Члан 2.

Предео изузетних одлика „Маљен”, ставља се под заштиту како би се: очувао доминантан флувио-денудациони рељеф са значајним утицајем ендегено-тектонских процеса који су условили и појаву више тектонских облика; очували речни токови који су усекли дубоке речне долине одлика клисура, на појединим деловима и кањонског типа. У том смислу посебно се истичу клисуре Буковске и Црне реке, затим Црне Каменице, па клисура реке Козлице и Тиње, левих притока Каменице; очувало геоморфолошког наслеђа и то: клисура Црне реке, акумулативне терасе Црне Каменице и ерозивно-акумулативне терасе Буковске реке код ушћа Црне реке; очувало хидролошко наслеђе: Каменица, Рибница, водопад Скакало, врело Манастирица, Понорница понора под Плочом; очувале шумске фитоценозе термофилних храстових заједница, ксеро-мезофилне храстове заједнице, мезофилне храстово-грабове заједнице, букове шуме, буково-јелове шуме, шуме црног и белог бора, шуме црног јасена и црног граба, брезове шуме, шуме врбе и црне јове; очувало 474 биљних таксона што чини 12% укупне флоре, од чега се на „Прелиминарној Црвеној листи флоре Србије“, налази се 31 таксон од којих је 15 ендемичних таксона и то планински шафран (*Crocus veluchensis*), маркграфова жуменица (*Alyssum markgrafii*), чешљица (*Silene roemeri*, *Sesleria rigida*) и др. Такође, читаво подручје, а посебно кањонски и клисурасти делови, одликују се присуством старих-реликтних биљних врста као што су: девет Југовића (*Epimedium alpinum*), ветрогон (*Eriophorum latifolium*), бршљан (*Hedera helix*), клочица (*Staphylea pinnata*), црни граб (*Ostrya carpinifolia*) и сл.; очувала фауна од 19 врста водоземаца и гмизаваца, што представља око 39% од укупног броја врста које насељавају територију Републике Србије, строго заштићених гмизаваца има 8, а водоземаца 7 и то: шарени даждевњак (*Salamandra salamandra*), алпски мрмољак (*Triturus alpestris*), обични мрмољак (*Triturus vulgaris*), жутотрби мукач (*Bombina variegata*), зелена крастава жаба (*Bufo viridis*), велика крастача (*Bufo bufo*), велика зелена жаба (*Rana kl. Esculenta*), ливадска жаба (*Rana dalmatina*) и риђа жаба (*Rana temporaria*), од укупно десет врста змија колико их је присутно у Србији на Маљену је

забележено је пет врста; очувала фауна риба и то: бркица и балкански вијун са Прелиминарног списка врста за Црвену листу кичмењака Србије, заштићене дивљих врста и то: двопругаста уклија, поточна мрена, кркуша и клен. У оквиру Директиве о очувању природних станишта и дивље фауне и флоре (Council Directive 92/43/ЕЕС), на Анексу II евидентиране врсту су поточна мрена (*Barbus balcanicus*) и балкански вијун (*Sabanejewia balcanica*), а на Анексу V, налазе се све врсте мрена (*Barbus* spp.) и поточни рак (*Austropotamobius torrentium*); очувала фауна сисара која стално или повремено настањује 52 врсте сисара, од чега строго заштићених врста има 25, а заштићених 21; очувала фауна птица коју чине 135 врста птица и које подручје Маљена сврстава у попис подручја за птице од изузетног националног значаја са евидентираних 116 врста које су строго заштићене и 18 врста које су заштићене.

Предео изузетних одлика „Маљен”, се преклапа (делимично или у потпуности) са следећим међународно значајним подручјима у Србији:

- Емералд подручје: Ваљевске планине, СР 0000036;

- Значајно подручје за птице (*IBA – Important Bird Areas*): Ваљевске планине, 018;

- Одабрано подручје за дневне лептире (*PBA – Prime Butterfly Areas*): Маљен-Сувобор, 039.

Заштићено подручје је део еколошке мреже Србије (NATURA 2000).

Члан 3.

Предео изузетних одлика „Маљен”, се налази у западном делу Србије, на северу Ваљевских планина и обухвата Град Ваљево са катастарским општинама Дивчибаре, Пријездић и Бачевци, као и општине Горњи Милановац са катастарском општином Богданица, општина Мионица са катастарским општинама Брежђе, Горњи Лајковац, Крчмар, Осеченица и Планиница и општину Пожегу са катастарским општинама Љутице и Тометино поље.

Предео изузетних одлика „Маљен” износи 10.104,83 ha, од чега је 3.098, 33 ha (30,66%) у државном власништву, 5.335, 58 ha (52,80%) у приватном власништву и у јавном власништву, 1.670, 92 ha (16,54%), од чега је I степеном обухваћено 1,08%, II степеном 14,38% и III степеном 84,54% укупне површине подручја Предела изузетних одлика „Маљен”.

Опис границе и графички приказ Предела изузетних одлика „Маљен”, дати су у Прилогу – Опис границе и графички приказ Предео изузетних одлика „Маљен”, који је одштампан уз ову уредбу и чини њен саставни део.

Члан 4.

На подручју Предела изузетних одлика „Маљен”, утврђују се режими заштите I, II и III степена.

Режим заштите I степена, укупне површине 108,66 ha, односно 1,08%, површине Предела изузетних одлика „Маљен”, обухвата следеће највредније локалитете:

1) „Црна река”, налази се на територији града Ваљева, (КО Дивчибаре), површина овог локалитета износи 67,20 ha;

2) „Чалачки поток”, налази се на територији општине Пожега (КО Тометино Поље), површина овог локалитета износи 3,66 ha;

3) „Велика Плећ – Вражији Вир”, налази се на територији општине Пожега (КО Тометино Поље), површина овог локалитета износи 30,81 ha;

4) „Водопад Скакало”, налази се на територији општине Општине Мионица (КО Осеченица), површина овог локалитета износи 6,99 ha;

Режим заштите II степена, укупне површине 1.453,46 ha, односно 14,38% површине Предела изузетних одлика „Маљен”, обухвата следеће локалитете:

1) „Бела Стена”, налази се на територији Града Ваљева, (КО Дивчибаре, КО Бачевци и КО Пријездић) и Општине Мионица (КО Крчмар), површина овог локалитета износи 623,19 ha;

2) „Бела Каменица”, налази се на територији Општине Пожега (КО Тометино Поље), површина овог локалитета износи 75,41 ha;

3) „Забалац”, налази се на територији Општине Мионица (КО Брежђе и КО Осеченица), површина овог локалитета износи 10,7 ha;

4) „Манастирица”, налази се на територији Општине Мионица (КО Осеченица), површина овог локалитета износи 298,75 ha;

5) „Тиња”, налази се на територији Општине Горњи Милановац (КО Богданиц и КО Планиница), површина овог локалитета износи 185,82 ha;

6) „Козлица”, налази се на територији Пожега (КО Тометино Поље), површина овог локалитета износи 144,50 ha;

7) „Црна Каменица”, налази се на територији Пожега (КО Тометино Поље и КО Љутице), површина овог локалитета износи 115,73 ha;

Режим заштите III степена, укупне површине 8.542,71 ha, односно 84,54% површине Предела изузетних одлика „Маљен”, обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите I и II степена.

Члан 5.

На подручју Предела изузетних одлика „Маљен”, на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, спроводи се проактивна заштита, где се могу вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора.

Осим забране радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе, забрањују се и:

1) изградња хидротехничких објеката (брана – акумулација) као и изградња хидроелектрана на водотоцима или њиховим деловима на читавом заштићеном подручју;

2) експлоатација минералних сировина у зонама непосредне и уже заштите изворишта водоснабдевања, на подручјима или у близини подручја намењеног туризму, на подручју или у близини заштићене околине непокретних културних добара;

3) уништавање и коришћење строго заштићених и заштићених биљних и животињских врста у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива;

4) узнемиравање фауне и сакупљање јаја;

5) уништавање гнезда птица и активности које доводе до узнемиравања птица у периоду размножавања (март-јул);

б) чиста сеча која није планирана као редован вид обнављања шума, осим у случајевима прописаним законом;

7) сеча појединачних старих стабала, импозантних дендрометријских карактеристика;

8) уношење инвазивних и алохтоних врста;

9) сваки вид риболова, изузев риболова у научно-истраживачке сврхе;

10) све радње и активности којима се угрожава фауна риба и ремети њихов мрест, раст, исхрана и кретање;

11) неконтролисано порибљавање водотока.

Радови и активности ограничавају се на:

1) експлоатацију и/или геолошка истраживања минералних сировина која су одобрена од стране надлежних органа, до дана ступања на снагу ове Уредбе, под условом да су на удаљености која су већа од 2 km од режима заштите I и II степена;

2) паљење ватре, на местима одређеним за ту намену;

3) конверзију изданачких састојина и превођење у високи узгојни облик и то на местима где је то могуће треба извршити реституцију, док супституцију врста треба избегавати;

4) лов на санитарни и селективни лов дивљачи, заштиту и унапређивање популација дивљачи у ловишту и мере на унапређивању станишта дивљачи, у складу са планским актима из области ловства;

5) газдовање шумама и шумским земљиштима у складу са плановима и основама газдовања шумама, а којима се обезбеђује одржавање постојећих шумских екосистема и побољшање њиховог састава, структуре и здравственог стања, очување разноврсности и изворности дрвећа, жбуња и осталих биљних и животињских врста у шумским састојинама;

б) отварање нових мајдана техничког камена унутар заштићеног подручја, само ако се материјал таквих или сличних карактеристика не може наћи на подручју изван граница заштићеног подручја, или је исти привременог карактера просторно и временски строго ограничен а користи се за побољшање услова живота локалне заједнице (изградња и одржавање локалних саобраћајница, шумских путева и сл.);

7) сакупљање заштићених биљних и животињских врста у складу са Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне.

Члан 6.

На подручју Предела изузетних одлика „Маљен”, на површинама на којима је утврђен режим заштите II степена спроводи се активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

Осим забране радова и активности, које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и члана 5. ове уредбе, у режиму заштите II степена забрањује се и:

1) измена морфологије терена, односно извођење радова који би могли да униште или наруше геоморфолошке и хидролошке карактеристике подручја;

2) предузимање радњи и активности које би уништиле, измениле или нарушиле геоморфолошке и хидролошке карактеристике водопада;

3) паљење ватре, осим на местима одређеним за ту намену;

4) исушивање и затрпавање водених и влажних површина;

- 5) формирање мрциништа на подручју карстних седимената природног добра;
 - 6) каптирање извора осим за потребе водоснабдевања оближњих сеоских домаћинстава (насеља);
 - 7) извођење хидрогеолошки радова у изворишним деловима токова;
 - 8) употреба хемијских препарата осим у случајевима када се не могу заменити одговарајућим биолошким препаратима;
 - 9) слободно испуштање отпадних и загађујућих вода у водотоке;
 - 10) промена намене водног земљишта;
 - 11) изградња септичких јама пропусног типа и свако испуштање отпадних и осочних вода у водоток и земљиште;
 - 12) постављање (укуцавање) табли и других обавештења на стаблима;
 - 13) привремено депоновање комуналног, индустријског, опасног и другог отпада и отпадних материја;
- Радови и активности ограничавају се на:
- 1) коришћење камена, глине и другог материјала, осим на традиционалан начин, на површини од 150 m², и искључиво за сопствене потребе,
 - 2) активности на извођењу хитних и неопходних санационих шумских радова након акцидентних ситуација приликом ветролома, ветроизвала, пожара, каламитета инсеката и слично, уз услове Завода за заштиту природе;
 - 3) санитарну сечу у састојини брезе;
 - 4) активности везане за унапрђење популација ретких и угрожених биљних и животињских врста;
 - 5) контролисано сакупљање лековитог биља;
 - 6) контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе;
 - 7) спровођење активности у оквиру научно-истраживачких радова и праћење природних процеса;
 - 8) праћење стања флоре и фауне;
 - 9) спровођење одговарајућих мера противпожарне и противерозионе заштите;
 - 10) уклањање ниског растиња сходно орографији терена ради омогућавања несметаног пролаза пешачким стазама дуж клисура и кањона;
 - 11) изградњу стамбених, економских објеката и објеката пољопривредних газдинстава у рејону постојећих насеља.

Члан 7.

На подручју Предела изузетних одлика „Маљен”, на површинама на којима је утврђен режим заштите I степена спроводи се строга заштита, којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очување станишта и животних заједница у условима дивљине.

Осим забране радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и чл. 5. и 6. ове уредбе, у режиму заштите I степена забрањује се и:

- 1) сви радови и активности, осим научних истраживања и строго контролисаних активности усмерених ка очувању и унапређивању постојећег стања екосистема;
- 2) коришћење природних ресурса;
- 3) изградња објеката.

Радови и активности ограничавају се на:

- 1) научна истраживања и праћење природних процеса;

2) контролисану (бројно, временски и просторно) посету искључиво ради стручне едукације;

3) обележавања граница;

4) спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина.

Забране и ограничења прописане чл. 5., 6. и 7. ове уредбе, не односе се на војне објекте и комплексе, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

Члан 8.

Предео изузетних одлика „Маљен” поверава се на управљање Јавном предузећу „Србијашуме” (у даљем тексту: Управљач).

У обављању законом утврђених послова управљања заштићеним подручјем, Управљач је овлашћен и дужан нарочито да: организује чуварску службу; обележи заштићено подручје и подручје заштитне зоне; донесе план управљања, годишњи програм управљања и акт о унутрашњем реду и чуварској служби; води евиденције о природним вредностима и људским активностима; обавештава кориснике заштићеног подручја и заштитне зоне о могућностима за обављање радова и активности; учествује у поступку утврђивања накнаде за ускраћивање или ограничавање права коришћења; издаје сагласности и одобрења; прати стање и води евиденције о природним вредностима, непокретностима и људским активностима; утврђује и наплаћује накнаде за коришћење заштићеног подручја.

Управљач је дужан да изврши упис делатности управљања заштићеним подручјем у складу са прописима којима се уређује класификација делатности и регистрација удружења у року од 60 дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Члан 9.

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности Предела изузетних одлика „Маљен” спроводи се према плану управљања који доноси Управљач на период од десет година (у даљем тексту: План управљања), са садржином и на начин прописан законом којим се уређује заштита природе.

План управљања садржи циљеве и приоритетне задатке очувања повољног стања заштићеног подручја, као и превентивне мере заштите од пожара у складу са законом којим се уређује заштита од пожара и прописима донетим на основу тог закона.

План управљања Управљач доноси и доставља Министарству најкасније у року од десет месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У поступку давања сагласности на План управљања, Министарство прибавља мишљења министарстава надлежних за послове науке, просвете, туризма, просторног планирања, водопривреде, рударства, енергетике, пољопривреде, шумарства и финансија.

Управљач је дужан да једном у три године анализира спровођење Плана управљања и остварене резултате и по потреби изврши његову ревизију.

До доношења Плана управљања, Управљач врши послове на основу годишњег програма управљања који је дужан да донесе и достави Министарству на сагласност у року од 30 дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Годишњи програм управљања из става 6. овог члана садржи нарочито: сажет приказ природних и других вредности заштићеног подручја, циљева заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање; детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социо-економског развоја; приказ конкретних послова на изradi и доношењу управљачких докумената, првенствено Плана управљања, акта о унутрашњем реду и чуварској служби и акта о накнади за коришћење заштићеног подручја; приказ задатака на обележавању заштићеног подручја, заснивању информационог система и противпожарној заштити; приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава.

Члан 10.

Управљач је дужан да обезбеди спровођење режима заштите, односно унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са правилником о унутрашњем реду и чуварској служби који доноси уз сагласност Министарства у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У оквиру садржине прописане Законом о заштити природе, правилником се ближе утврђују забрањени радови и активности, као и правила и услови обављања радова и активности који су допуштени на подручју Предела изузетних одлика „Маљен”.

Правилник се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 11.

Управљач је дужан да на прописан начин обележи Предео изузетних одлика „Маљен”, његове спољне границе и границе површина, односно локалитета са режимом заштите I, II и III степена најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Управљач је дужан да у сарадњи са Републичким геодетским заводом и Заводом за заштиту природе Србије, изврши идентификацију граница Предела изузетних одлика „Маљен”, на терену, дигиталној ортофото карти и катастарском плану, у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

Границе утврђене, описане и верификоване на начин прописан у става 2. овог члана, сматраће се меродавним у свим стварима које се тичу спровођења ове уредбе.

Члан 12.

Управљач ће у року од две године од дана ступања на снагу ове уредбе изградити софтверско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање Пределом изузетних одлика „Маљен”.

Члан 13.

Висину накнаде за коришћење Предела изузетних одлика „Маљен”, својим актом утврђује управљач, у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара.

Члан 14.

Средства за спровођење Плана управљања Предела изузетних одлика „Маљен”, обезбеђују се из буџета Републике Србије, од накнаде за коришћење заштићеног подручја, прихода остварених обављањем делатности Управљача и из других извора у складу са законом.

Члан 15.

Планови, програми и основе из области рударства, енергетике, саобраћаја, шумарства, ловства, управљања рибљим фондом, водопривреде, пољопривреде и туризма и других делатности од утицаја на природу, а који се односе на коришћење природних ресурса и простора у заштићеном подручју Предела изузетних одлика „Маљен”, усагласиће се са Просторним планом Републике Србије, овом уредбом и Планом управљања из члана 9. ове уредбе.

Планови, програми и основе из става 1. овог члана, доносе се уз предходну сагласност министра надлежног за послове заштите животне средине.

Члан 16.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

5 Број:

У Београду, 2019. године

В Л А Д А

ПРЕДСЕДНИК